

SPIS TREŚCI

Rozdział I

ROZWAŻANIA WSTĘPNE	5
1. O uzasadnieniu uprawiania rozważań metafizycznych	5
2. O filozoficznym charakterze metafizyki	11
3. O motywach podjęcia problematyki tej pracy i jej zadaniach badawczych	12
4. O porządku wywodu tej pracy	15
5. O nurtach filozoficznych będących przedmiotem analiz w tej pracy	16
6. Podsumowanie	22

Rozdział II

O POJĘCIU PRZEŁOMU W FILOZOFII NAUKI (Dyskusja o odmienności stanowisk filozoficznych)

1. O powodach niewspółmierności stanowisk w filozofii nauki	26
1.1. Inspiracje dotyczące problemu niewspółmierności: nieprzekładalność według Quine'a, jej krytyka w stanowisku Davidsona	30
1.2. Inspiracje dotyczące problemu niewspółmierności: komplementarność	31
1.3. Inspiracje dotyczące problemu niewspółmierności: o pojęciach otwartych	32
1.4. Inspiracje dotyczące problemu niewspółmierności: języki otwarte i zamknięte, język syntaksy	33
2. Próby wyjścia z koła hermeneutycznego: literalizacja	36
3. Próby wyjścia z koła hermeneutycznego: parafraza	40
4. Podsumowanie: o analizach porównawczych w filozofii nauki inspirowanych literalizacją i parafrazą	43

Rozdział III

CEL NAUKI W WYBRANYCH STANOWISKACH FILOZOFII NAUKI – ANALIZA PORÓWNAWCZA

1. Zagadnienie celu nauki. Kilka uwag wstępnych	47
1.1. Zasady analiz, przypomnienie	47
1.2. Zarys problemów badawczych związanych z kategorią „cel nauki”	49
2. Cel nauki w ujęciu falsyfikacjonizmu Karla Poppera i Johna Watkina	53
2.1. Ideał Bacona-Kartezjusza i jego krytyka	53
2.2. Cel nauki w ujęciu Karla Poppera	54
2.3. Cel nauki w ujęciu Johna Watkina	60
2.4. Porównanie koncepcji celu nauki w ujęciach Poppera i Watkina	62
3. Cel nauki w ujęciu T. Kuhna	64
3.1. Cele epistemologiczne a cele instrumentalne	65
3.2. Samocelowość paradygmatu (dominacja celów wewnętrznych)	67
3.3. Cele uczonych i cele nauki: „chytrość paradygmatu”	69
3.4. Autonomia celów i fazy rozwoju nauki	71
3.5. Podsumowanie	72
4. Cel nauki według neopragmatyzmu Richarda Rorty'ego	74
4.1. Wszystkie cele nauki są pochodne od jej funkcji społecznej	74
4.2. Nauka jako solidarność	76
4.3. Neopragmatyzm a Kuhn	78

4.4. Podsumowanie	82
5. Konkluzja	83

Rozdział IV

**AUTONOMIA NAUKI W WYBRANYCH STANOWISKACH FILOZOFII
I SOCJOLOGII NAUKI: ANALIZA PORÓWNAWCZA**

1. Zagadnienia wstępne	89
2. Autonomia nauki w ujęciu Karla Poppera: samostanowienie trzeciego świata	92
2.1. Autonomia nauki a kontekst odkrycia	92
2.2. Autonomia nauki a ewolucyjny model rozwoju wiedzy	93
2.3. Źródła autonomii trzeciego świata – ewolucja	98
2.4. Podsumowanie	102
3. Autonomia nauki w socjologii nauki R. Mertona: odporność nauki na wpływy	103
3.1. Uwagi wstępne	103
3.2. Zasady wyznaczające obszar badań socjologii nauki	104
3.3. Etos uczonych a samostanowienie nauki	106
3.4. Teza Mertona	108
3.5. Podsumowanie	110
4. Autonomia unicestwiona? „Mocny program socjologii wiedzy”	111
4.1. Socjologiczne rekonstrukcje rozwoju wiedzy	112
4.2. Zasady „mocnego programu socjologii wiedzy”	113
4.3. Funkcja społeczna nauki jako przedmiot badań socjologii wiedzy	116
4.4. Podsumowanie	117
5. Konkluzja	119

Rozdział V

**PRZEDMIOT BADAŃ FILOZOFII NAUKI W WYBRANYCH STANOWISKACH –
ANALIZA PORÓWNAWCZA**

1. Zagadnienie przedmiotu filozofii nauki	123
2. Kontekst odkrycia i kontekst uzasadnienia	124
2.1. Przedmiot filozofii nauki według stanowiska K. Poppera	126
2.2. Przedmiot filozofii nauki w koncepcji T. Kuhna	130
2.3. Próby syntezy kontekstu odkrycia i kontekstu uzasadnienia: Lakatos i Hanson	137
3. Ponowna próba syntezy: socjologia wiedzy	144
3.1. Społeczna geneza wiedzy naukowej	145
3.2. Porządek genezy i porządek uprawomocniania wiedzy	146
3.3. Funkcja społeczna wiedzy jako podstawa jej uprawomocnienia	147
4. Podsumowanie	150

Rozdział VI

**DWA PRZEŁOMY. ZADANIA FILOZOFII NAUKI W UJĘCIU BADANYCH
STANOWISK**

1. Przyjęte metody badania i uzyskane rezultaty	153
2. Charakterystyka dwu przełomów: uzupełnienia	155
3. Geneza i ważność poznawcza wiedzy	158
4. Co jest zadaniem filozofii nauki?	166

BIBLIOGRAFIA	171
--------------------	-----